

Aktion FN för Globala målen

läarmaterial

INNEHÅLL

AKTION FN för Globala målen	3
Föreläsningar: Globala mål för en bättre värld, pandemins påverkan & FN:s klimatarbete	5
10 fakta om klimatarbetet	7
Övning: Vad kan du om de globala målen?	9
Filmvisning och diskussion: 2040 – framtidsfilmen	13
Fördjupningsuppgift: Ett faktabaserat drömmande	15
Filmvisning och uppgifter: <i>Urgent solutions for urgent times</i> – by United Nations	20
Fimvisning och diskussion: <i>Modeindustrins smutsiga baksida</i>	24
Fördjupningsuppgift: 10 YFP	26
Övning: <i>Verified</i> och myter kring corona	28
Övning: Din kommun – Go for the goals!	31
Fördjupningsuppgift: Ta det vidare	31
AKTION FN för Globala målen – lärarmaterial	35
AKTION FN för Globala målen, koppling till Lgy 11 & 34 kursers centrala innehåll	37

AKTION FN

Aktion FN skapar kompetens och engagemang i globala frågor. Inför fyra internationella FN-dagar skickas Aktion FN-paket till lärare och elever varje år. Lärarna får bland annat färdiga lektioner med en rad tips på övningar och material. Eleverna får redskap för att genomföra en aktion på skolan för en global fråga. Aktion FN erbjuder på så vis alla FN-skolor, under en och samma vecka, att agera gemensamt för en bättre värld. Välkommen att vara med!

Aktion FN läsåret 2020/21

För globala målen (FN-dagen)	v. 42	skickas ut v. 38
För mänskliga rättigheter (MR-dagen)	v. 49	skickas ut v. 46
För jämställdhet (Int. kvinnodagen)	v. 10-11	skickas ut v. 6
För fred	v. 19	skickas ut v. 14

Aktion FN för Globala målen

På ett toppmöte i FN:s högkvarter i New York i september 2015 antogs Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Det var ett historiskt möte och resultatet kommer att påverka allas framtid eftersom målen är universella och gäller alla länder, även Sverige.

Agenda 2030 består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål och medel. De globala målen för hållbar utveckling ersätter millenniemålen. Miljö och utveckling behandlas inte längre som två separata frågor. Vi talar om hållbar utveckling som består av tre lika viktiga perspektiv: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.

Läsalets första Aktion FN lyfter arbetet med de globala målen, med särskilt fokus på klimatrelaterade frågor. Vi behöver minska utsläppen drastiskt för att undvika en klimatkatastrof. Och vi behöver göra det nu! *United in science 2021*, en årlig rapport som samlar den senaste klimatvetenskapliga rönen från flera FN:organ publicerades i september 2021. Där står bland annat att det inom de närmaste fem åren finns en 40 procentig risk att den globala medeltemperaturen under något år kommer att nå upp till 1,5 grads ökning jämfört med förindustriell tid. En katastrof som går att förhindra. Tack för att ni uppmärksammar dessa viktiga frågor i era klassrum!

I lärardelen presenteras lektionsmaterial som inspiration till er undervisning, bland annat PowerPoints med talarmanus och diskussionsfrågor, dokumentärfilm, olika övningar och tips på fördjupningsuppgifter och fördjupningsmaterial. Vi hoppas att hela eller delar av materialet kan passa din undervisning.

I vårt aktionspaket finns även ett materialpaket till skolans FN-elevförening så att de ska ha möjlighet iscensätta Aktion FN för Globala målen på skolan. Denna gång en aktion där deltagarna får ta del av en utställning om klimatet, en tipsrunda, samt en digital enkät med syfte att samla in ungas åsikter om hur vi gemensamt ska arbeta med klimatfrågan.

Frågor? [Kontakta oss medarbetare på skolenheten här!](#)

AKTION FN för Globala målen

Föreläsningar: Globala mål för en bättre värld, pandemins påverkan och FN:s klimatarbete

Syfte

Ge en ökad kunskap om de globala målen och Agenda 2030 och visa att världen på många sätt blir mycket bättre för allt fler, samtidigt som det finns många utmaningar kvar. Presentationerna synliggör även de utmaningar som Sverige står inför och lyfter coronapandemins påverkan på utvecklingen i världen. Slutligen introduceras eleverna till FN:s klimatarbete.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Två PowerPoints och talarmanus finns på portalen för FN-skolor: www.fn.se/portalen, lösenord: *indien*

Tid

C:a 45-60 min. per presentation.

Vad och varför	Innehåll	Material
Föreläsningar om: Globala mål för en bättre värld, pandemins påverkan och FN:s klimatarbete.	Presentationen är uppdelad i två delar. Första delen innehåller fakta om de 17 globala målen, hur de kommit till och vad de innebär. Dessutom lyfts vilka de viktigaste aktörerna för genomförandet av Agenda 2020 är. Andra delen av presentationen innehåller fakta kring hur Sverige presterar, men också vilka utmaningar världen står inför, inte minst med tanke på coronapandemins negativa påverkan på hållbar utveckling. Slutligen presenteras FN:s klimatarbete.	Två PowerPoints med talarmanus Tips för ev. egen fördjupning: Svenska regeringens handlingsplan för Agenda 2030 The Sustainable Development Goals Report 2021 Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Blir världen bättre? UNDP
No Point Going Halfway En inspirationsfilm från FN (finns i PowerPointen).	Filmen förklarar varför vi bör slutföra det arbete som vi påbörjat med Millenniemålen.	2.34 min. film: <i>No point going halfway</i>
Berätta för alla Intresseväckande film från Svenska FN-förbundet (finns i PowerPointen).	Carolina Klüft berättar om de globala målen.	2.27 min. film: <i>Berätta för alla</i> Diskussionsfrågor.

10 FAKTA OM KLIMATARBETET

1. **1992 beslutade FN om [klimatkonventionen](#)**, United Nations Framework on Climate Change, UNFCCC under konferensen Earth Summit i Rio de Janeiro. 195 länder skrev under den och den trädde i kraft 1994. Det första årliga mötet Convention of the parties, COP1 hölls 1995.
2. **Parisavtalet** är ett avtal som hör till klimatkonventionen. [Parisavtalet](#) beslutades 2015 och har som mål att höjningen av världens medeltemperatur inte ska överstiga 2 grader, med sikte på 1,5 grads höjning. De länder som skrivit under avtalet ska lämna in nationella åtgärdsplaner, National Determined Contributions, NDC. Vart femte år sker avstämning av de inlämnade åtgärdsplanerna för att se om de räcker för att nå målen i Parisavtalet.
3. **Under COP 26 2021** ska en uppföljning av de uppdaterade nationella åtgärdsplanerna ske. Sverige gör inte en egen åtgärdsplan utan ingår i EU:s åtgärdsplan. EU skickade 2020 in en uppdaterad plan med målet att senast 2030 minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 procent jämfört med 1990 och vara klimatneutrala till 2050.
4. **Den 17 september 2021** publicerade FN:s klimatorgan UNFCCC en uppdaterad [rapport](#) där information från de senaste nationella åtgärdsplanerna finns med. Rapporten slår fast att de åtagande som gjorts inte räcker till. Den beräknar att utsläppen av växthusgaser ska minska med 12% till 2030 när det behövs en minskning på minst 45% jämfört med utsläppen 2010.
5. **FN:s klimatpanel IPCC** kommer regelbundet med rapporter som samlar världens klimatforskning och följer utvecklingen av klimatpåverkan. Den [senaste rapporten](#) som kom i augusti 2021 visar olika scenarier för hur fortsatta utsläpp av växthusgaser på olika nivåer förväntas påverka den globala medeltemperaturen och de globala klimatsystemen.

6. **United in science 2021**, [en årlig rapport](#) som samlar den senaste klimatvetenskapliga rönen från flera FN:organ publicerades i september 2021. Där står bland annat att det inom de närmaste fem åren finns en 40 procentig risk att den globala medeltemperaturen under något år kommer att nå upp till 1,5 grads ökning jämfört med förindustriell tid.
7. **Sverige har ratificerat** både FN:s klimatkonvention och Parisavtalet. 2017 beslutade Riksdagen om ett nationellt [klimatpolitiskt ramverk](#) som innehåller en klimatlag, klimatpolitiska mål och ett klimatpolitiskt råd som ska granska regeringens klimatpolitik. Målen för klimatpolitiken är att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045 och att utsläppen från svenskt territorium ska vara 85% lägre 2045 jämfört med 1990.
8. **Klimatpolitiska rådet** publicerade 2021 en [rapport](#) över hur den svenska klimatpolitiken går. Rapporten visar att de åtgärder som gjorts hittills inte räcker för att de svenska utsläppen av växthusgaser ska minska med de 6-10% per år som krävs för att vi ska nå de nationella målen i det klimatpolitiska ramverket.
9. **Vad kan vi göra?** Som privatpersoner kan vi påverka vår egen klimatpåverkan på olika sätt. I Sverige är det, enligt [Naturvårdsverket](#), vårt resande som påverkar klimatet mest, men även vad vi äter, hur vi bor och konsumerar påverkar hur stora våra personliga utsläpp av växthusgaser blir. Men det är viktigt att komma ihåg att även den offentliga sektorn och näringslivet är delaktiga i arbetet med att få ner sin klimatpåverkan.
10. **Påverka.** Du kan genom att tillsammans med andra driva på såväl politiker som din omgivning att få ner sina klimatpåverkande utsläpp och ställa om till fossilfria alternativ. Dela med dig av dina kunskaper inom klimatområdet och att det är bråttom att få ner utsläppen mer än i dag för att nå målen i Parisavtalet. Berätta vad du själv gör för att minska dina utsläpp och fråga andra vad de gör. Tillsammans kan vi nå en klimatneutral värld till 2050!

AKTION FN för Globala målen

Övning: Vad kan du om de globala målen?

Syfte

Detta quiz ger eleverna en möjlighet att testa sina kunskaper om de globala målen och Agenda 2030. Quizet ställer frågor om samtliga mål och ger därmed eleverna en bild av vad varje mål innebär på en lokal och en global nivå. Syftet med uppgiften är att öka medvetenheten kring de globala målen och Agenda 2030.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Quizet med tillhörande facit utskrivet eller digitalt.

Tid

C:a 45 minuter.

Instruktioner

Dela ut quizet (på s. 10-12) antingen i digital form eller utskrivet. Låt eleverna svara på quizet enskilt eller i grupp för att sedan i helklass gå igenom de rätta svaren. Facit till quizet finns här nedan.

Rätt svar på quizfrågorna är: Mål 1: C, A, C Mål 2: B, B, A Mål 3: B, C, B Mål 4: A, C, B Mål 5: A, A, C Mål 6: B, C, A Mål 7: C, C, B Mål 8: B, C, B Mål 9: C, A, A Mål 10: B, A, B Mål 11: A, C, C Mål 12: B, B, A Mål 13: C, B, A Mål 14: B, B, A Mål 15: B, C, C Mål 16: C, B, A Mål 17: B, A, B

MÅL 1 – INGEN FATTIGDOM

1. Hur många människor lever fortfarande i extrem fattigdom i världen?

- A. 917 miljoner
- B. 846 miljoner
- C. 783 miljoner

2. Vilka två metoder förs i delmålen fram som globalt viktiga för att nå mål 1?

- A. Resursmobilisering och sund policyramverk
- B. Crowdfunding och nudging
- C. Resurseffektivitet och best practice

3. Nämn några utmaningar som finns i Sverige när det gäller fattigdom?

- A. Hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå
- B. Undernäring och slumområden
- C. Ökande inkomstskillnader och högre andel relativt fattiga

MÅL 2 – INGEN HUNGER

1. Nämn några ansvarsområden för kommuner och regioner som kan kopplas till mål 2.

- A. Kulturskolan, biblioteken, föreningsbidragen
- B. Skolmåltider, upphandling, översiktsplanering
- C. Järnvägsunderhåll, kollektivtrafik, VA-utbyggnad

2. Vilka påståenden stämmer in på svenskt jordbruk?

- A. Störst produktivitet och lägst klimatpåverkan
- B. Lägst antibiotikaanvändning och lägst självförsörjningsgrad
- C. Störst andel ekobönder och lägst köttproduktion per capita

3. Hur många procent av världens befolkning beräknades lida av undernäring 2014-2016?

- A. 12,9 procent
- B. 15,6 procent
- C. 23,3 procent

MÅL 3 – GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

1. Nämn tre utmaningar i Sverige när det gäller god hälsa för alla.

- A. Vattenförsörjningen, luftkvaliteten, livsmedelshygien
- B. Hälsooskillnader mellan olika grupper, psykisk ohälsa, ohälsosamma levnadsvanor
- C. Malaria, tuberkulos, HIV/AIDS

2. Vad är medellivslängden i världen?

- A. 52 år
- B. 62 år
- C. 72 år

3. Vad stämmer in på kommuner och regioners ansvar för hälsan i befolkningen?

- A. Inget ansvar, endast individens ansvar
- B. De ansvarar för merparten av de välfärdstjänster som har stor påverkan på folkhälsan
- C. Inget ansvar, endast statens ansvar

MÅL 4 – GOD UTBILDNING FÖR ALLA

1. Hur många barn i världen gick inte i skolan 2013?

- A. 57 miljoner
- B. 78 miljoner
- C. 89 miljoner

2. Vilken del av utbildningssystemet ansvarar kommunerna inte för?

- A. förskola
- B. gymnasium
- C. universitet

3. Vilken utbildningsdel omfattas från och med hösten 2018 av skolplikten?

- A. förskolan
- B. förskoleklass
- C. gymnasiet

MÅL 5 – JÄMSTÄLLDHET

1. Hur stor andel av världens parlamentariker är kvinnor?

- A. 20 procent
- B. 30 procent
- C. 50 procent

2. Hur stor andel av allt lönearbete i världen utförs av kvinnor?

- A. 40 procent
- B. 50 procent
- C. 60 procent

3. Hur stor var andelen sysselsatta kvinnor i åldern 20-64 i Sverige 2017?

- A. 68,3 procent
- B. 75,6 procent
- C. 79,8 procent

MÅL 6 – RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

1. Hur många människor i världen har inte tillgång till fungerande toalett-lösningar?

- A. 2 av tio
- B. 3 av tio
- C. 4 av tio

2. Vilken lag styr kommunernas arbete med vatten och avlopp?

- A. Kommunallagen
- B. Strandskyddslagen
- C. Lagen om allmänna vattentjänster

3. Vad behöver vi i Sverige jobba med för att mål 6 ska nås?

- A. Förbättra vattenkvaliteten och minska övergödningen
- B. Ingenting vi har nått målet
- C. Se till att alla använder vattenklosett

MÅL 7 – HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

1. Hur stor andel av världens energiproduktion kommer från fossila bränslen?

- A. 50 procent
- B. 65 procent
- C. 80 procent

2. Hur stor andel av den regionala och kommunala kollektivtrafiken drevs med förnybar energi år 2017?

- A. 38 procent
- B. 62 procent
- C. 87 procent

3. När har riksdagen beslutat att Sveriges elproduktion ska vara 100 procent förnybar?

- A. 2030
- B. 2040
- C. 2050

MÅL 8 – ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

1. Hur många principer omfattar FN:s Global Compact?

- A. 5
- B. 10
- C. 15

2. Hur många arbeten beräknar FN att det behöver skapas globalt till 2030?

- A. 250 miljoner
- B. 385 miljoner
- C. 470 miljoner

3. Vilka områden med bäring på mål 8 ingår i kommuners och regioners ansvarsområden?

- A. Arbetslöshetsersättning
- B. Vuxenutbildning och tillståndsgivning
- C. Ordning och reda

MÅL 9 – HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

1. Vilken placering fick Sverige på Global Innovation Index 2018?

- A. 1
- B. 2
- C. 3

2. Vilken är en av de utmaningar Sverige har för att nå mål 9?

- A. Att ställa om till fossilfria transporter
- B. Vi är globalt sett för dåliga på innovationer
- C. Öka andelen fossil energi inom industrin

3. Inom bland annat vilka två områden kan kommuner bidra till att mål 9 nås?

- A. Upphandling och tillsyn
- B. Lagstiftning och målsättning
- C. Livsmedelsproduktion och skuldsanering

MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

1. Inom vilket OECD-land ökar ojämlikheten mest?

- A. Italien
- B. Sverige
- C. Belgien

2. Förutom BNI/capita vilket mått kan användas för att mäta ojämlikhet?

- A. Medellivslängd
- B. Andel skyddad natur
- C. Antal miljöbilar

3. Hos vilken grupp har inkomsterna ökat snabbast mellan 1998-2008?

- A. Låginkomsttagare
- B. Medelinkomsttagare
- C. Höginkomsttagare

MÅL 11– HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

1. Hur många människor beräknades leva i slumområden 2014?

- A. 883 miljoner
- B. 943 miljoner
- C. 763 miljoner

2. Hur stor andel av Sveriges befolkning bor i tätorter?

- A. 50 procent
- B. 75 procent
- C. 85 procent

3. Vilket år presenterades Sveriges första stadsutvecklingsstrategi?

- A. 2014
- B. 2016
- C. 2018

MÅL 12 – HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

1. Hur många gånger mer material konsumerar de rikaste länderna jämfört med de fattigaste?

- A. 5 gånger så mycket
- B. 10 gånger så mycket
- C. 15 gånger så mycket

2. Vilket fokusområde i regeringens handlingsplan för Agenda 2030 berör särskilt mål 12?

- A. Hållbara samhällen
- B. En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi
- C. Kunskap och innovation

3. Vilken del av avfallsinsamlingen ansvarar kommunerna inte för?

- A. Förpackningsinsamling
- B. Slamtömning
- C. Matavfallsinsamling

MÅL 13 – BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

1. Hur mycket ökade de globala utsläppen av koldioxid mellan 1990 och 2015?

- A. 30 procent
- B. 40 procent
- C. 50 procent

2. Hur mycket har Sveriges nationella utsläpp av växthusgaser minskat mellan 1990 och 2015?

- A. 16 procent
- B. 26 procent
- C. 36 procent

3. Vad är det som gör att de svenska utsläppen av växthusgaser ökar kraftigt om vi räknar in internationella utsläpp kopplade till Sverige?

- A. Svensk konsumtion
- B. Svensk avfallshantering
- C. Svensk inflation

MÅL 14 – HAV OCH MARINA RESURSER

1. Hur mycket surare är världens hav i dag jämfört med förindustriell tid?

- A. 18 procent surare
- B. 26 procent surare
- C. 32 procent surare

2. Vilka tre faktorer har främst bidragit till försämrad status för sjöar och hav?

- A. Algbloomning, färre fiskar, fler som badar
- B. Överfiske, övergödning, föroreningar
- C. Marina naturreservat, restaurerade våtmarker, fiskekvoter

3. Vilka områden hanterar några av delmålen till mål 14?

- A. Minska övergödning, nedskräpning och förorening
- B. Vilka toalettlösningar som är bäst
- C. Att handfiske ska vara förbjudet

MÅL 15 – EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

1. Hur stor del av Sveriges landareal är täckt av skog?

- A. 58 procent
- B. 68 procent
- C. 78 procent

2. Vilka två naturtyper har flest antal hotade arter i Sverige?

- A. Skogsbygder och fjällandskap
- B. Våtmarker och hållmarksbarrskog
- C. Marina miljöer och jordbrukslandskap

3. Vilken illegal företeelse är förknippad med mål 15?

- A. Droghandel
- B. Människosmuggling
- C. Tjuvjakt

MÅL 16 – FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

1. Hur många procent av världens barn registreras vid födseln?

- A. 53 procent
- B. 63 procent
- C. 73 procent

2. Vad var Sverige först i världen att förbjuda?

- A. Människohandel
- B. Barnaga
- C. Korruption

3. Vilket ord som har bäring på mål 16 nämns inte i Agenda 2030?

- A. Demokrati
- B. Korruption
- C. Motion

MÅL 17 – GENOMFÖRANDE OCH PARTNERSKAP

1. Hur stor andel av BNI avsatte Sverige till bistånd 2018?

- A. 0,77 procent
- B. 1 procent
- C. 0,99 procent

2. På vilka sätt kan kommuner och regioner bidra till mål 17 på global nivå?

- A. Genom medveten upphandling och internationella partnerskap
- B. Genom kommunsammanslagningar
- C. Genom att uppdatera sin översiktsplan varje mandatperiod

3. Vad heter den svenska politik som handlar om det internationella genomförandet av Agenda 2030?

- A. Politik för europeisk samverkan
- B. Politik för global utveckling
- C. Politik för internationell handel

AKTION FN för Globala målen

Filmvisning och diskussion: 2040 – framtidsfilmen

Syfte

Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havet, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer. Syftet med lektionsuppgiften är att ge eleverna möjlighet att själva och i grupp reflektera över sin syn på världen och framtiden. Övningen synliggör de samband som finns i vår globaliserade värld och skapar en förståelse kring att enskilda handlingar kan leda till specifika konsekvenser.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Möjlighet att visa filmen som finns här: [2040 - framtidsfilmen | SVT Play](#). Visa för hela gruppen elever och observera att dokumentären är tillgänglig till och med 31 december 2022.

Om mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Det globala arbetet för att uppnå mål 13 och bekämpa klimatförändringarna konkretiseras i [Klimatkonventionen](#) och [Parisavtalet](#). Klimatkonventionen är en global konvention med åtgärder för att stoppa klimatförändringarna. Klimatkonventionen undertecknades vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio 1992. Till Klimatkonventionen hör Parisavtalet, ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska begränsas till under två grader, med strävan efter att begränsa den till 1,5 grader. Detta ska framförallt uppnås

3. Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit. Mål 13: *Bekämpa klimatförändringarna* ska tillsammans med de 16 andra målen uppnås senast år 2030. **Om världen ska bli en bättre plats, vad behöver internationellt samarbete fokusera på de kommande 10 och 20 åren?**
4. De globala målen i Agenda 2030 är odelbara och påverkar varandra. Ekonomisk utveckling, som gynnar alla, är en förutsättning för ett fredligt och säkert samhälle. Detsamma gäller omvänt; i samhällen som präglas av osäkerhet och konflikt halkar ofta utvecklingsmålen efter. Trots det, försök isolera vad som behöver göras kopplat till ett eller två mål. **Om världen ska bli en bättre plats, vilket arbete behöver göras kopplat till det globala mål ni fått er tilldelat?** (Tips på artikel för inspiration: <https://www.dn.se/vetenskap/utfasning-av-fossila-branslen-skulle-gynna-folkhalsan/>)
5. Vi kan alla påverka arbetet att nå de globala målen i Agenda 2030. **Vem är ansvarig för att göra världen till en bättre plats i framtiden och hur kan olika aktörer (politiker, företag, organisationer, civila samhället, medier med flera) påverka?**

Fördjupningsuppgift – Ett experiment i faktabaserat drömmande

2015 beslutade världens länder om ett nytt globalt klimatavtal, Parisavtalet. Målet med avtalet är att hålla den globala uppvärmningen långt under 2 grader, med sikte på 1,5 grad. Alla länder som har skrivit under avtalet ska ta fram nationella åtgärdsplaner som ska stämmas av och förnyas vart femte år. Enligt Parisavtalet ska också höginkomstländer bistå låginkomstländer till både utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder.

Ända sedan FN:s klimatarbete påbörjades 1995 hålls ett årligt möte som heter Conference of the Parties och förkortas COP. Inför COP 26 i Glasgow i november 2021 ska ländernas åtgärdsplaner ha förnyats. Ländernas tidigare åtgärdsplaner har inte räckt till för att minska utsläppen av växthusgaser till de nivåer som är nödvändiga för att klara målet om en global uppvärmning under 2 grader.

"Vi vet nog alla att förutsägelserna om framtiden går i moll nu för tiden. Överallt stöter man på undergångsprofetior om miljön. Som pappa vill jag ge ett annat perspektiv, ett som tar fasta på möjliga lösningar. Därför tänkte jag leta upp de här lösningarna och måla upp ett annat framtidsscenario.

Jag vill visa hur världen kan se ut om dagens lösningar implementeras nu. Hur ser världen ut 2040, om vi tar fasta på de lösningar som redan finns?"

Ovan inledde Damon Gameau sin dokumentär med och kallade sitt arbete för "ett experiment i faktabaserat drömmande".

Tänk dig att du ska till COP 26 som en del av svenska delegationen och i förberedelsearbetet ska du först beskriva hur situationen ser ut idag, för att sedan måla upp tänkbara framtidsscenario och hur vi ska ta oss dit.

Presentera din syn på världen idag och beskriv styrkorna och svagheter som finns. Vad tänker du kring klimatarbetet kopplat till internationellt samarbete idag och i framtiden? Vad har du för önskningar för framtiden i ett globalt perspektiv?

Tips: läs mer om COP 26

[HOME - UN Climate Change Conference \(COP26\) at the SEC – Glasgow 2021 \(ukcop26.org\)](https://ukcop26.org)

Ytterligare inläsning om klimatfrågan

[Klimat - Världsnaturfonden WWF](#)

[Sök – Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](https://naturskyddsforeningen.se)

Inspiration till hur vi kan bidra till att nå de globala målen

[The Lazy Person's Guide to Saving the World – United Nations Sustainable Development](#)

Ännu mera tips!

Vill ni se eller lyssna på fler dokumentärer, nyheter m.m. så kommer nedan ett länkskafferi från SVT, SR, UR, BBC och CNN (engelska), ZDF (tyska) och Radio France (franska)

SVT Play

Kategorin Miljö och klimat: [Miljö & klimat | SVT Play](#)

Kategorin Miljö: [Klimatet | SVT Play](#)

Här finns många olika program, framförallt dokumentärer

[2040 - framtidsfilmen | SVT Play](#) - En dokumentär som en pappa gör till sin dotter och undersöker vilken värld hon kommer kunna växa upp i – hur kommer världen se ut om 20 år?

Kan ses till 31 dec 2022

[Greta | SVT Play](#) – Nathan Grossmans dokumentär om Greta Thunberg. Kan ses till 3 jan 2023

[Greta: Lyssna inte på mig! | SVT Play](#) – serie i tre avsnitt där första följer Greta Thunberg över Atlanten, andra möter David Attenborough och tredje när Greta Thunberg åker till Danmark och möter forskare. Kan ses till 24 okt 2022.

[I klimatets spår | SVT Play](#) – Mitt i naturen gör en serie om en resa runt Sverige för att ta reda på vilka djur som missgynnas av klimatförändringarna, och vilka som gynnas. Kan ses till 15 feb 2022.

[Vetenskapens värld – Energirevolutionen | SVT Play](#)

[Vetenskapens värld – Teknikerna som vill hacka klimatet | SVT Play](#) – Vetenskapens värld har flera avsnitt som kan vara aktuella. Här från säsong 32 och 33 om *energirevolutionen*, där kolkraft och kärnkraft avvecklas till förmån för förnyelsebara energikällor; och *teknikerna som ville hacka klimatet*, om forskare och ingenjörer försöka påverka jordens klimat på teknisk väg – kostnader och risker. Kan ses till 9 nov 2022.

[Klimataktivisterna som stängde London | SVT Play](#) – Dokumentär inifrån Extinction Rebellion från aktivisterna i England 2020. Kan ses till 26 januari 2023.

SVT Nyheter:

[Miljöorganisationer vill skjuta upp klimatmötet | SVT Nyheter](#) – artikel om varför flera organisationer vill skjuta upp COP 26 (originalartikel från BBC)

[Climate change: Green groups call for COP26 postponement - BBC News](#)

[FN:s klimatpanel: Så här varmt har det inte varit på 100 000 år | SVT Nyheter](#) – Ur IPCC:s rapport

[Två orosmoln från FN:s klimatrapport – och en ljusglimt | SVT Nyheter](#) – Ur IPCC:s rapport

[Därför drabbas världen av flera kraftiga skogsbränder | SVT Nyheter](#) – Väder kopplat till klimatförändringar.

SR

[Klimat - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#) – nyheter i SR som berör klimatet. Inklusive reportage om matförsörjning från ekot: [Klimatförändringar – största hotet mot global matförsörjning - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#)

[Vetenskapsradion Klotet - alla avsnitt | Sveriges Radio](#) – Massa bra avsnitt! Inklusive om konsumtion.

[REPRIS: Krångligt och dyrt att reparera 24 augusti 2021 - Vetenskapsradion Klotet | Sveriges Radio](#)

Och om global uppvärmning [Riskabel plan B för att kyla klimatet 24 mars 2021 - Vetenskapsradion Klotet | Sveriges Radio](#)

[Om Agenda 2030 och marknadens makt över miljön 30 september 2015 - Vetenskapsradion Klotet | Sveriges Radio](#) – om Agenda 2030 från 2015 – vad har hänt sedan dess?

[Klimatspår - alla avsnitt | Sveriges Radio](#) – podden Klimatspår
[Fem saker du behöver veta från IPCC:s klimatrapport 3 september 2021 - Vetenskapsradion Nyheter | Sveriges Radio](#) – ur IPCC:s rapport
[Hon forskar om hur samhället ser ut år 2050 – efter klimatomställningen 16 september 2021 - Vetenskapsradion Forskarliv | Sveriges Radio](#) - Åsa Svenfelts forskningsprogram om hållbar samhällsbyggnad bortom BNP-tillväxt och ett annat om hållbar konsumtion.
[Fredliga och inkluderande samhällen - utopi eller mänsklig rättighet? 25 november 2018 - Filosofiska rummet | Sveriges Radio](#) – Inte om klimatet, men en diskussion om Agenda 2030 som sällan hörs (Obs! otroligt bra avsnitt!)

UR

[Hållbar utveckling & Agenda 2030 | Serietips om klimat och miljö | UR Play](#) – kategorin hållbar utveckling och Agenda 2030 där det kommer upp nya program och avsnitt, bland annat [Globala mål i sikte | Om Agenda 2030 för gymnasiesärskolan | UR Play](#) som förklarar de globala målen.
[UR Samtiden - Klimatfestival - 2020 | UR Play](#) – Klimatfestivalen 2020 med flera avsnitt om olika ämnen.

Engelska:

[IPCC report, Covid certificates, children vaccinated without parents' consent, Olympics summary 9 augusti 2021 - Radio Sweden | Sveriges Radio](#) – IPCC: s rapport I början av programmet
[Climate change: Green groups call for COP26 postponement - BBC News](#) – miljöorganisationer vill skjuta upp COP 26
[Vaccine gap stokes super spreader fears ahead of UN's first post-Covid meeting - CNNPolitics](#) – CNN:s rapportering inför COP 26 och att ha fysiskt möte efter coronapandemin
[BBC One - Climate Change - The Facts](#) – David Attenborough intervjuas (går bara att se med VPN)
[BBC News Channel - Countdown to COP26](#) – BBC: s serie inför COP 26
[Planet is on catastrophic path to 2.7 degrees of warming, UN report shows - CNN](#) – CNN: s artikel om IPCC: s rapport
[Climate change: Not a single G20 country is in line with the Paris Agreement, analysis shows - CNN](#) – CNN: s artikel om hur det går för olika länder med att uppfylla Parisavtalets överenskommelser
[The UN General Assembly is about to start. Here's what to watch for - CNN](#) – CNN: s artikel inför COP 26

[Climate crisis is finally on the ballot in Canada and Germany. But can it win? - CNN](#) – miljö som valfråga i Tyskland och Kanada.

Andra språk, tipsa era kollegor!

[GIEC : le climat d'après | Radio France](#) – franska public service-radiokanalen (Radio France) om IPCC:s rapport och den nyaste klimatforskningen.

[Climat, chaud devant ! | Radio France](#) – radio France gör en uppdatering om hur det går med Agenda 2030 fem år efter undertecknandet av Parisavtalet.

[NANO vom 18. August 2021: Ist das Klima noch zu retten? - ZDFmediathek](#) – ZDF:s (tyska public service-tvkanalen) nyhetsdokumentär om regnskogen och bränderna kopplat till IPCC:s rapport

[ZDFzoom: Der Klima-Deal der EU - ZDFmediathek](#) – ZDF:s nyhetsdokumentär om EU:s klimatavtal, vad som har gjorts och vad som kommer behövas för att EU ska bli en klimatneutral kontinent 2050

[So wollen die Parteien das Klima retten - ZDFmediathek](#) – Nyhetsprogram inför tyska valet om vad de olika partierna vill göra för att rädda klimatet

[logo!: Was ist das Klima? - ZDFtivi](#) – ZDF:s serie om väder och klimatförändringar, riktat till ungdomar

[Klima geht uns alle an! - ZDFtivi](#) – nyhetsprogram riktat till ungdomar om klimatförändringar.

AKTION FN för Globala målen

Filmvisning och uppgifter: *Urgent solutions for urgent times* – by United Nations

Syfte

Att låta eleverna ta del av de utmaningar världen och FN står inför idag. Vilka lösningar finns på bordet och hur kan vi gemensamt skapa en bättre värld?

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Möjlighet att visa filmen som finns här:

<https://www.youtube.com/watch?v=xVWHuJOmaEk> för hela gruppen av elever.

Eleverna behöver tillgång till datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna göra fördjupningsuppgiften.

Tid

Filmen är 34 minuter + tid för uppgifter och diskussionsfrågor. Vid ont om tid, ge eleverna i uppdrag att titta på dokumentären innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa filmen för eleverna och bestäm om de ska få ta del av sammanfattningen nedan eller ej innan de löser uppgifterna/diskuterar frågorna som finns nedan.

Sammanfattning – *Urgent solutions for urgent times by United Nations*

Filmens syfte är att presentera de största utmaningarna vi står inför idag, presentera lösningar på utmaningarna samt poängtera att det är möjligt att förändra rådande situation. Filmen introduceras med en presentation av coronapandemins status idag och att pandemin fungerat som en pekpinne på de strukturella problem som finns i världen. Exempel på positiva klimatrelaterade fenomen uppmärksammas i syfte att belysa att naturen kan läka sig själv. Mänsklighetens anpassningsförmåga ger hopp om förändring. Filmen tar upp fyra problemområdet och börjar med:

1. *Climate and planet*

I början av kapitlet får vi följa med en kvinna i Australien som försöker fly från bränderna och söker skydd tillsammans med andra på stranden. Samtidigt visas statistik på rekordhöga temperaturer och det enorma antalet avlidna eller skadade djur. Den extrema översvämningen i Indonesien, onaturliga svärmar av gräshoppor i Östafrika och bränderna i Kalifornien, USA är alla exempel på mänsklighetens koldioxidutsläpp från fossila bränslen.

Lösningar: Snabb övergång till förnybar energi, att sluta bygga nya kolkraftverk, ett slut för subventionering av fossila bränslen, flytta skatten från löner till kol för att utöka produktionen och anställningar och minska utsläppen, stoppa nedhuggningen av regnskogen och istället plantera nya träd, vara medvetna om vad vi äter och produktionen av mat, hållbara odlingsmetoder och minska matsvinnet.

2. *Poverty and inequality*

Fattigdom är universellt, existerar i alla samhällen och är skapat av människan. Stora framgångar har skett sedan 1990 fram till 2015, med hjälp bland annat utbildning, minskad mödradödlighet och teknisk utveckling. 10% av mänskligheten lever fortfarande under mycket svåra förhållanden. Exempel tas upp där en man placerade en dator i Delhis slumområde för att visa på barns och ungas kapacitet om rätt förutsättningar ges.

Lösningar: Ekonomiska satsningar måste placeras rätt, på hälsa, sociala skyddsnät, utbildning, på teknisk utveckling som internet för alla, hållbara anställningar och en global investering för fred. Att motverka korruption och öka folkets makt samt skapa en fri och självständig medierapportering. Att se pandemin som en möjlighet att förändra samhället i grunden med hjälp av den nya unga generationen istället för att gå tillbaka till det (gamla) "normala".

3. Justice and human rights

Visar upp starka bilder från George Floyds begravning och Black lives matter-protesterna över hela världen. Kapitlet genomsyras av vikten av att ta ställning mot strukturell rasism för att förändra samt ge upprättelse till de människor som fått utstå övervåld av polis, som individ och grupp.

Inga praktiska lösningar presenteras på global eller nationell nivå.

4. Gender equality

Tar upp kvinnlig underrepresentation vid borden där beslut tas, våldet mot kvinnor, majoriteten av det obetalda arbetet sker av kvinnor, lönegapet mellan könen samt tvångsgiftemål av minderåriga. Att ändra systemet där kvinnor hindras från att uppnå sin fulla potential. Berättelsen om Malala tas upp som ett exempel på hur enskild kvinna kan förändra genom att ta ställning och höja sin röst mot diskriminering.

Lösningar: Fler kvinnor på maktpositioner på alla nivåer för att arbeta för jämställdhet mellan könen i alla länder, jämställda lagar som ger kvinnor samma förutsättningar som män, att leva fritt från våld och ha makt över sina kroppar och liv, satsa på reproduktiv hälsa, utbildning för kvinnor, radera lönegapet och introducera kvinnor för den digitala världen. Ändra på ojämlika lagar och normer.

Lösning på alla ovanstående problem är globalt samarbete. Filmen avslutas med ett uppträdande av Beyoncé med "I was here" inför Generalförsamlingen.

Uppgifter och diskussionsfrågor

1. Av de lösningar som presenteras efter varje kapitel, vilka handlingar kan utföras på individnivå för att arbeta mot problemen? Skriv ner handlingar för varje kapitel: klimat och planet, fattigdom och jämlikhet, rättvisa och mänskliga rättigheter samt jämställdhet mellan könen.
2. Vilken roll har medierna när det kommer till att belysa och rapportera om utmaningarna? Hur tycker du att medierna har lyckats, alternativt misslyckats med rapporteringen i Sverige?
3. Filmen tar upp coronapandemin som en möjlighet att förändra vårt samhälle i grunden istället för att gå tillbaka till det (gamla) normala. På vilket sätt skulle detta kunna genomföras? Hur stora är möjligheterna att detta kommer ske? Svara på global-, nationell- samt individnivå.
4. Vilken utmaning anser du vara den största som världen står inför? Varför?

Om tid finns – poddtips

Podden *How and Why History* avsnitt *The United Nations at 75* går igenom FN:s historia och betydande framgångar och utmaningar som uppstått fram till idag:

<https://poddtoppen.se/podcast/1518829698/how-and-why-history/the-united-nations-at-75>

AKTION FN för Globala målen

Filmvisning och diskussion – *Modeindustrins smutsiga baksida, hur mycket skadar klädindustrin miljön?*

Syfte

Den växande klädindustrin sägs idag vara det näst största klimathotet i världen. Samtidigt är Mål 12: *Hållbar konsumtion och produktion* ett av de mål som Sverige har absolut störst utmaningar med. Syftet med denna lektionsuppgift är att synliggöra effekterna av den ökande konsumtionen. Det blir en möjlighet för elever att lära sig mer om de konsekvenser den ökande konsumtionen bidrar med världen över, men även handlingsätt för att främja en mer hållbar konsumtion och produktion.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material:

Möjlighet att visa filmen som finns här:

<https://www.svtplay.se/video/23019070/stacey-dooley-modeindustrins-smutsiga-baksida> för hela gruppen av elever. Eleverna behöver tillgång till datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna göra fördjupningsuppgiften.

Om mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 handlar om att säkerställa strukturer som bidrar till mer hållbar konsumtion och produktion. Vår planet har försett oss med ett överflöd av naturresurser, men vi människor har inte nyttjat resurserna på ett ansvarsfullt sätt. Vi konsumerar nu långt bortom vad vår planet klarar av och användandet av naturresurserna är ohållbara. Att uppnå hållbar utveckling kräver att vi minskar vårt ekologiska fotavtryck genom att ändra hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Om dokumentären:

I en brittisk dokumentär från 2018 undersöker Stacey Dooley hur människors passion för snabba modetrender göder en industri som bidrar med ett allt större hot mot naturens resurser. Västvärldens klädkonsumtion har konsekvenser som inte bara ödelägger utvecklingsländernas vattenförsörjning utan även bidrar med miljöförstöring. Idag sägs klädirustrin vara den näst största klimatförstöraren i världen. Dooley ställer de världsledande klädmärkena till svars och frågar vilka steg de tänker ta för att rädda vår planets framtid.

Boktips

Naturskyddsföreningens guide till ett hållbart liv: <http://libris.kb.se/bib/22615402>

Produktionskedjan: Ditt ansvar för människan och miljön:

<https://libris.kb.se/bib/gq79fj4jddblfg9n>

Tid

Dokumentären är 57 minuter + tid för diskussionsfrågor och uppgifter. Vid ont om tid, ge eleverna i uppdrag att titta på dokumentären innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa dokumentären för eleverna: <https://www.svtplay.se/video/23019070/stacey-dooley-modeindustrins-smutsiga-baksida?info=visa>. Be därefter eleverna att diskutera följande frågor i mindre grupper:

1. Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit. Mål 12: *Hållbar konsumtion och produktion* ska tillsammans med de 16 andra målen uppnås senast år 2030. **Hur kan olika aktörer påverka? Politiker, företag, civila samhället och medier med flera?**
2. I samband med Stacey Dooleys besök i Uzbekistan synliggörs konsekvenserna av den ökande konsumtionen och användningen av bomull. Uzbekistan är världens åttonde största bomullsproducent och i takt med att bomullsindustrin växt sig större har även de negativa konsekvenserna blivit tydligare. Miljontals människor lider numera av vattenbrist och hälsoproblem som en följd av bomullsproduktionen. **Vilka globala mål tror ni blir påverkade av den ökande konsumtionen och bomullsproduktionen?**

3. Ett delmål i mål 12: *Hållbar konsumtion och produktion* är 12.C: *Eliminera marknadsstörningar som uppmuntrar till slösaktiga konsumtionsmönster. Vad tror ni krävs för att det målet skall uppnås?*
4. Den ökande konsumtionens konsekvenser återfinns inte bara i bomullsproduktionen utan även i andra former av klädproduktion som bidrar till miljöförstöring. Varje år hamnar 300 000 ton kläder på soptippen, tillsammans med detta släpps tusentals kemikalier ut i de utvecklingsländer som producerar våra kläder. Den stora frågan blir därför; varför är det inte fler som reagerar? Problematiken bakom den ökande konsumtionen handlar dels om att människor inte bryr sig, men också om okunskap. **Hur tror ni att världsbilder och medvetenhet påverkar de val människor gör? Påverkar det er i klassrummet?**
5. **På vilket sätt upplever du att den nuvarande klädkonsumtionen är ett hot gentemot en hållbar utveckling och hur kan du bidra till att uppnå en hållbar utveckling?**

Fördjupningsuppgift – 10 YFP: "The 10 year Framework of programmes on sustainable Consumption and Production Patterns"

OECD har identifierat mål 12 som ett av de globala mål som Sverige har störst utmaningar med att uppnå. Våra växthusgaser som beror på konsumtion är höga och arbetet med att fasa ut farliga kemikalier tar tid. Att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och de negativa effekterna av resursanvändning är en av de mest kritiska och komplexa utmaningarna som mänskligheten står inför.

Vid FN:s toppmöte om hållbar utveckling i Rio de Janeiro i Brasilien 2012 antogs ett ramverk som har som förhoppning att leda till en mer hållbar konsumtion och produktion i alla världens länder kallat: "The 10 year Framework of programmes on sustainable Consumption and Production Patterns" (10 YFP).

Syftet med ramverket är att förbättra det internationella samarbetet för att påskynda övergången till hållbara konsumtion- och produktionsmönster i både industri- och utvecklingsländer. Målet med 10YFP är att bidra till resurseffektivitet, bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring och resursanvändning och samtidigt skapa anständiga arbetstillfällen och ekonomiska möjligheter samt bidra till fattigdomsbekämpning och delat välstånd.

Ramverket fungerar även som en plattform där olika program drivs som bidrar till en mer hållbar konsumtion och produktion. I samband med detta har The One Planet network skapats för att implementera åtagandet av 10YFP. The One Planet network är ett flerparts partnerskap som arbetar specifikt för en hållbar konsumtion och produktion och för att främja 10 YFP. Genom The One Planet network publicerar länder världen över initiativ för en mer hållbar utveckling. Studera Sveriges initiativ här och jämför gärna med andra länders:

https://www.oneplanetnetwork.org/initiatives?f%5B0%5D=sm_field_countries%3Ataxonomy_term%3A229#block-search-form--2 Har du/ni några andra förslag på åtgärder till förändring? Vilka? Är det några initiativ ni tycker är onödiga eller som inte känns handlingskraftiga? Varför? Har ni stött på något av dessa initiativ i er vardag? Vilket?

AKTION FN för Globala målen

Övning: *Verified* och myter kring corona

Syfte

Att uppmärksamma FN:s källkritiska satsning *Verified*. Covid-19-pandemin har påverkat människor i hela världen. Samtidigt som individer, samhällen och länder behöver arbeta tillsammans för att bekämpa spridningen av viruset måste vi även samarbeta för att bekämpa spridningen av felaktig information.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Dator, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling. Anteckningsmöjligheter.

Tid

C:a 60 minuter.

Bakgrund

Felaktig information om covid-19 har spridit sig över världen i snabbare takt än själva pandemin. Konsekvensen är farliga eftersom människor får svårare att hitta tillförlitlig information och råd kring covid-19. Hatet mot utsatta grupper har ökat i form av fördomsfulla handlingar och i vissa fall våld. Behovet av globala satsningar för att säkerställa att vetenskap och fakta har aldrig varit större i syfte att stoppa spridningen av okunskap och felaktig information.

För att motarbeta denna utveckling har FN lanserat kampanjen *Verified*. Detta är ett initiativ för att leverera tillförlitlig information och rådgivning till människor runt om i världen. Den enskilda individen kan vara med och bidra genom att dela verifierad information, för att på så sätt förändra situationen och i förlängningen hindra fortsatt spridning av covid-19 viruset.

FN uppmuntrar oss alla till att kontrollera de råd vi delar. Genom att registrera dig på *Verified* kan du ta del av innehåll som går att lita på; livräddande information och faktabaserade råd.

Instruktioner

Visa eleverna detta klipp kopplat till kampanjen (c:a 8 min):

<https://www.pbs.org/newshour/show/the-dangerous-global-flood-of-misinformation-surrounding-covid-19>

Be därefter dina elever, enskilt eller i grupp att läsa WHO:s lista över myter om corona:

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>

Be därefter eleverna att diskutera följande frågor i mindre grupper:

1. Vi lever i en tid där vetenskapligt framtagna fakta och information bara finns ett knapptryck bort, varför tror ni att myter och konspirationsteorier sprids i så stor utsträckning?
2. Vilka är de viktigaste verktygen för att granska information?
3. Finns det åtgärder mot denna typ av missvisande informationsspridning? I så fall vilka? Svara på frågan ur ett internationellt-, nationellt- samt individperspektiv.

Om tid finns – tips!

Artikel: Expo: *Tendenserna liknar dem man såg på 1930-talet:*

<https://expo.se/2020/08/%E2%80%9Dtendenserna-liknar-dem-man-sag-pa-30-talet%E2%80%9D>

Bok: *Badfluence?* <https://libris.kb.se/bib/7kk0jkfq5l73cxtb>

Film: *The Social Dilemma* på Netflix: <https://www.youtube.com/watch?v=uaaC57tcci0>

Kritik: <https://www.expressen.se/kultur/darfor-missar-kritiken-av-sociala-medier-alltid-malet/>

Radioprogram: Konflikt: *När viruset härjar dansar råttorna:*

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1507711>

TV-program: Dokument utifrån: *Coronaviruset:*

<https://www.svtplay.se/video/25762164/coronaviruset?start=auto>

TV- serie: *Källkoll corona:* <https://urplay.se/program/217181-kallkoll-corona-vaccinkampen>

AKTION FN för Globala målen

Övning: Din kommun – Go for the goals!

Syfte

Syftet med övningen är att få inblick i hur olika kommuner presterar i förhållande till de globala målen. Vilka områden går framåt, står still och går bakåt?

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Eleverna behöver tillgång till datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna lösa uppgiften.

Tid

C:a 45 minuter.

Instruktioner

Dela in eleverna i mindre grupper om c:a 4-5 personer. Uppmana eleverna att gå in på: https://www.kolada.se/?_p=index och använda verktyget *Jämföraren*.

Uppgift

Med hjälp av databasen Kolada kan ni få kunskap om hur er kommun presterar i relation till de globala målen. Skriv in ett kommunnamn i Jämföraren här:

https://www.kolada.se/?_p=index Öppna ett till fönster i er webbläsare och skriv in ytterligare en kommun. Jämför dem med varandra. Vilka utmaningar har respektive kommun?

I vissa tabeller och diagram används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger till jämfört med andra kommuner. **Rött** är de sämsta 25 procenten, **gult** är de mittersta 50 procenten och **grönt** är de bästa 25 procenten. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg.

Fördjupningsuppgift – Ta det vidare

1. Resonera kring anledningar till att den valda kommunen presterar sämre alternativt bättre inom vissa mål.
2. Mejla en lokalpolitiker och fråga vilka förbättringsåtgärder som finns på agendan för de mål som går sämre.
3. Håll en kort redovisning inför klassen om vad gruppen kommit fram till.

Till dig som lärare: kasta en blick på fördjupningen i elevmaterialet till denna Aktion FN för Globala målen och låt eleverna öva på sin handlingskompetens för hållbar utveckling genom att t.ex. skriva ett medborgarförslag.

Bjud in er kommun till samtal

Bjud in er kommun till ett samtal om hur de jobbar med att minska kommunens utsläpp av växthusgaser för att nå både de nationella klimatmålen och Parisavtalets mål.

Förslag på text till inbjudan till kommunerna:

Hej!

Vi är några elever på xxx skolan som gärna skulle vilja ha ett möte med kommunen om hur ni jobbar med att minska kommunens utsläpp av växthusgaser för att nå både de nationella klimatmålen, men också Parisavtalets mål om att begränsa ökningen av världens medeltemperatur till max 2 grader med målet att klara max 1,5 grads uppvärmning. Det har nu gått snart sex år sedan Parisavtalet trädde i kraft och varken Sveriges eller världens klimatarbete räcker för att nå målen i avtalet.

Vi ber er föreslå några tider som passar er för mötet och vill gärna att personer från såväl ekonomi/upphandling, skolenheten och miljö/samhällsplanering deltar under mötet.

Vi ser fram emot att få träffa er!

Vänliga hälsningar

Xxx xxx

Påverka er kommun

Utgå från frågorna nedan och se även faktabladet [Påverkansarbete för en bättre värld](#) som ni hittar på portalen för FN-skolor under fliken för Aktion FN:

<https://fn.se/portalen> lösenord: indien.

1. Fundera igenom exakt vad det är du vill att kommunen/regionen ska göra eller förändra och ta fram ett skriftligt underlag med hänvisning till fakta i form av rapporter m.m. och en argumentation varför just kommunen/regionen ska stödja eller göra just det ni vill att de ska göra. Det underlaget tar du med dig i samband med steg 3.
2. Skicka ett mail eller ring upp den som är politiskt ansvarig för det område du vill påverka och be att få ett möte. Beskriv kortfattat vilka ni är och vad det är ni vill prata om. Kom ihåg att det alltid är de politiska representanterna för de som

sitter i majoritet som ni ska kontakta i första hand, eftersom det är de som bestämmer. Bäst är att sikta på kommunstyrelsens ordförande. Hen bestämmer mest av politikerna.

3. När ni har fått tid för ett möte, var noga med att fråga vilka som kommer att vara med på mötet från kommunen/regionen. Ta med ert underlag och lämna över det i samband med mötet. Var tydliga under mötet med vad det är ni vill att kommunen ska göra eller stödja och varför. Allt detta bör också finnas med i underlaget som ni lämnar fram. Be att få tydlig återkoppling på ert förslag och bestäm gärna tid för ett uppföljande möte på en gång om det är möjligt.
4. Om ni fått uppmaningen att skriva ett medborgarförslag eller liknande gör det och skicka in till kommunen. Använd ert underlag i det arbetet. Ett medborgarförslag kan se ut på många olika sätt men bör kunna besvaras med ja eller nej av kommunfullmäktige. Instruktioner finns oftast på hemsidan till de kommuner som tillåter medborgarförslag.
5. Om ni inte kan skicka in ett medborgarförslag eller som ett komplement till det, skriv ett debattinlägg i er lokala tidning där ni berättar vad ni vill och varför. Utgå även här från ert kunskapsunderlag.

AKTION FN för Globala målen

Tips på utbildningsmaterial: Bortom fossilsamhället

I samband med årets Aktion FN för Globala målen vill vi passa på att tipsa om Naturskyddsforeningen pedagogiska material *Bortom fossilsamhället*. Ett skolmaterial som syftar till att skapa diskussion och kreativitet kring klimatutmaningen och omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Syfte

Att eleverna får fördjupad kunskap om klimatomställning och får arbeta med den på ett aktivt och kreativt sätt. Med kunskapsbaserad spekulering, kreativitet, bilder och berättelser blir klimatomställningen påtaglig och greppbar samtidigt som övningen ger fördjupad kunskap och reder ut begrepp inom hållbar utveckling. Arbetet avslutas med att eleverna utser egna föremål till utställningen.

För koppling till Lgy 11: se s. 37 och framåt i detta häfte.

Material

Här hittar ni materialet: <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/bortom-fossilsamhallet/>

AKTION FN för Globala målen – lärarmaterial

Lärarmaterial på Portalen för FN-skolor, AKTION FN för Globala målen

www.fn.se/portalen Lösenord: *indien*

- AKTION FN för Globala målen – lärarmaterial (detta häfte).
- Två (del 1 och 2) PowerPoints om de globala målen, med talarmanus och diskussionsfrågor.

Övriga digitala källor för fördjupning och fortbildning.

- FN-förbundets hemsida om Globala målen: <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- Vanliga frågor och svar om Agenda 2030 och Globala målen: <https://fn.se/vigor/utveckling-och-fattigdomsbekampning/vanliga-fragor-och-svar-om-agenda-2030/>
- FN om coronaviruset: <https://www.un.org/en/coronavirus>
- FN, coronavirus och ungdom: <https://www.un.org/en/coronavirus/youth>
- FN och Globala målen 10 år kvar: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals>
- Kampanjen Act now: <https://www.un.org/en/actnow/>
- FN:s sida om Agenda 2030 och Globala målen: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>
- FN-fakta nr. 1, 2016 (nytryck oktober 2017): Agenda 2030: https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/Faktablad_nytryck-2017-digital.pdf
- FN-fakta nr. 3, 2017: Utvecklingsfinansiering: <https://fn.se/wp-content/uploads/2017/10/3-17-Utvecklingsfinansiering.pdf>
- FN-fakta nr. 4, 2018: Uppföljning av Agenda 2030: <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/12/4-18-Uppf%C3%B6ljning-av-Agenda-2030.pdf>
- FN-fakta nr. 3, 2019: Globala målen – så går det: <https://fn.se/wp-content/uploads/2019/10/3-19-Globala-m%C3%A5len-s%C3%A5-g%C3%A5r-det.pdf>
- FN-fakta nr. 1, 2020: Globala målen: mål 1 – ingen fattigdom: <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/03/varldshorisont-nr-1-2020-agenda2030-mal-1.pdf>
- FN-fakta nr. 2, 2020: Globala målen: mål 2 – ingen hunger: <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/05/varldshorisont-nr-2-2020-agenda2030-mal-2.pdf>
- FN-fakta nr. 3, 2020: FN:s historia: <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/09/3-20-FNs-historia.pdf>
- FN-fakta nr. 4, 2020: Globala målen: mål 3 – hälsa och välbefinnande: <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/12/4-20-Mal-3.pdf>

- FN-fakta nr. 1 2021: Globala målen: mål 4 – god utbildning för alla: <https://fn.se/wp-content/uploads/2021/06/1-21-Mal-4.pdf>
- FN-fakta nr. 2 2021: Globala målen: mål 5 – jämställdhet: <https://fn.se/wp-content/uploads/2021/06/2-21-Mal-5.pdf>
- UNDP:s sida om Globala målen: <http://www.globalamalen.se/>
- SCB om mål 13: <https://scb.se/hitta-statistik/temaomraden/agenda-2030/mal-13/>
- Regeringskansliets sida om de globala målen: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/>
- BBC:s utmärkta serie PROJECT 17: <https://www.bbc.co.uk/programmes/w13xtvfr/episodes/player?page=2>
- Radioprogrammet *Kjellsorterat* om mål 3 och 4: <https://urplay.se/program/211002-kjellsorterat-skrap-i-haven>
- Radioprogrammet *Kjellsorterat* om mål 9 och 10: <https://urplay.se/program/210996-kjellsorterat-vader-och-klimat>
- Radioprogrammet *Kjellsorterat* om mål 11 och 12: <https://urplay.se/program/210998-kjellsorterat-klimatkris-och-klimatangest>
- Radioprogrammet *Kjellsorterat* om mål 13 och 14: <https://urplay.se/program/211003-kjellsorterat-bokashi-biokol-och-insekter>
- Radioprogrammet *Radiokorrespondenterna* – Klimatet i coronans tid: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1565929>
- Radioprogrammet *Radiokorrespondenterna* – Corona och demokratin: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1565936>
- Radioprogrammet *Konflikt* – Frihetens pris i pandemin: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1479820>
- Podden *P3 Dystopia* – Efter pandemin: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1503580>
- Expo - "En tsunami av hat" - Rasism, konspirationsteorier och desinformation i coronakrisens spår: <https://www.youtube.com/watch?v=aTWOZRxCeqc>
- Globalis.se: <https://www.globalis.se/>
- Världskoll.se: <http://varldskoll.se/>

AKTION FN för Globala målen, koppling till Lgy 11 och 34 kursers centrala innehåll

Biologi 1

- Ekologiskt hållbar utveckling lokalt och globalt samt olika sätt att bidra till detta.

Etik och människans livsvillkor

- Hur sociala skillnader och generationsskillnader samt genusaspekter som rör till exempel rättvisa, sexualitet, normer och avvikelser, påverkar kommunikation med och bemötande av patienter och brukare.

Etnicitet och kulturmöten

- Innebörden i begreppen kultur, etnicitet, nationalitet och religion.
- Migration, dess bakgrund och konsekvenser för människors levnadsförhållanden och delaktighet i samhället.
- Politiska beslut och ställningstaganden i samband med migration.
- Aktuella företeelser i dagens mångkulturella samhälle och svensk samhällsdebatt om integrations- och segregationsfrågor.

Geografi 1

- Människans behov av naturresurser över tid. Resurstillgångar och resursernas ojämna fördelning samt konsekvenser av samhällets resursanvändning. Samband mellan odlingsbar mark, livsmedelsproduktion, politisk ekologi och lokal utveckling. Energiomställning, förnybara energitillgångar och ny teknik samt lokal, regional och global samhällsutveckling.
- Befolkningsutveckling, befolkningsfördelning och rumslig förändring. Urbanisering samt städers framväxt, funktion, struktur och miljöpåverkan. Betydelsen av migration, utbildning, miljöförändring, försörjningsstrategier, reproduktiv hälsa och familjeplanering sett ur olika perspektiv, till exempel kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomiska förhållanden.
- Globaliseringens drivkrafter och konsekvenser avseende ekonomiska verksamheter och lokal och regional utveckling samt intressen och mönster i en global värld. Geografisk arbetsdelning, transnationella företag, industriella distrikt, transporter och kommunikation.
- Den globala spelplanen och lokal utveckling. Samband mellan befolkningsutveckling, resurstillgång, resursanvändning och intressekonflikter. Etiska frågor kopplade till konkurrensen om jordens resurser, alternativa och möjliga vägar till social rättvisa och hållbar utveckling.

- En klimatförändrad värld. Jordens klimat samt klimatets variation och föränderlighet över olika tidsperspektiv. Klimatklassificering. Klimatförändringens konsekvenser för naturlandskapet, samhällsutvecklingen och människans livsvillkor, lokalt och globalt. Vattenresurser och utvecklingsfrågor.

Geografi 2

- Samhällsplanering i ett rumsligt perspektiv kopplat till befolkningsutveckling och befolkningsprognoser, markanvändningsfrågor och hållbar utveckling.
- Lokalisering av bebyggelse och infrastruktur samt olika perspektiv på hållbar utveckling. Miljökonsekvensbeskrivning, regionalpolitik, fysisk planering och andra planeringsformer och metoder som samhället kan använda för att påverka och styra rumslig utveckling.
- Stadsplanering och frågan om hållbara städer. Städernas snabba tillväxt i relation till miljöproblem, segregering och behov av planering, till exempel lokalisering av bostadsområden, energianvändning och infrastruktur. Urbana ekosystemtjänster.
- Lokalsamhället i ett globalt perspektiv. Näringsliv och företag som miljöaktörer i en global ekonomi och den globala ekonomins påverkan på lokalsamhället. Olika aktörers miljöpolicy, etik och produktion i relation till uppförandekoder och miljömärkning.
- Turismnäringen och dess påverkan på kulturell, ekonomisk och ekologisk utveckling i globalt och lokalt perspektiv.

Historia 1a1

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.
- Hur individer och grupper använt historia i samband med aktuella konflikter och samlivssträvanden.

Historia 1a2

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia 1b

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsroller.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.

Historia 2a

- Tematiska fördjupningar kring historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.

Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering

- Fördjupning inom valt kunskapsområde. Exempel på kunskapsområden kan vara arkeologi, EU, freds- och konfliktfrågor, globala utvecklings- och rättvisefrågor, interkulturell kommunikation, kriminologi, litteratur på olika språk, lokala eller regionala studier, mediekommunikation, miljöhistoria samt tolkning och översättning. Samband mellan kunskapsområdet och omvärlden.

Hållbar turism

- Ekoturismens grundprinciper.
- Miljöarbete inom turismnäringens olika verksamhetsområden samt positiva förebilder och varumärken inom området.
- Certifieringssystem för hållbar, säker och ansvarsfull turism.

- Förutsättningar för hållbar turism på kända resmål.
- Hållbar och miljövänlig turismutveckling där människan samspelar med natur och kultur samt utvecklar resmål och verksamheter med hänsyn till ekologi, etik och ekonomi.
- Natur- och kulturresurser ur ett historiskt och framtida perspektiv samt deras betydelse för utveckling.
- Turismens påverkan på länders natur, kulturarv, samhälle, ekonomi och sysselsättning.
- Turismföretagens och den enskilda resenärens möjligheter att bidra till ansvarsfullt resande.
- Lagar och andra bestämmelser samt etiskt förhållningssätt inom området.

Hållbart samhällsbyggande

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Miljökonsekvensbeskrivningar.
- Tekniska, estetiska, sociala, ekonomiska, demokratiska, etiska och kvalitativa aspekter på samhällsbyggande.
- Samband mellan livsstilsfrågor och utformningen av ett hållbart samhälle.

Internationella relationer

- Världskrigens och efterkrigstidens betydelse för etableringen av internationella institutioner. Olika former av organiserat samarbete mellan länder och sambandet mellan detta samarbete och den politiska och ekonomiska utvecklingen.
- Globaliseringens betydelse för individer, grupper och samhällen samt möjligheter och utmaningar för miljö och resursfördelning.

Matematik 1a

- Beskrivande statistik med hjälp av kalkylprogram samt granskning av hur statistiska metoder och resultat används i samhället och i yrkeslivet.

Matematik 1b

- Granskning av hur statistiska metoder och resultat används i samhället och inom vetenskap.

Matematik 1c

- Granskning av hur statistiska metoder och resultat används i samhället och inom vetenskap.

Material och miljö

- Återanvändning och återvinning av material och produkter.
- Vård och skötsel av material. Hållbarhet och förbättring av materialens funktion.
- Påverkan på människor och miljö vid användning, framställning och hantering av material och produkter.

Miljö

- Återanvändning och återvinning av material och produkter.
- Materials och produkters påverkan på människor och miljö vid användning, framställning och hantering.
- Material- och produktjämförelse. Hur material och produkter kan ersättas med mer miljövänliga alternativ utifrån användningsområde, egenskaper och önskat resultat.

Miljö- och energikunskap

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Ekosystemens struktur, dynamik och bärkraft samt betydelsen av biologisk mångfald.
- Naturliga ekologiska system som inspiration för teknikutveckling, till exempel artificiell fotosyntes.
- Miljöhot och utmaningar där livsstilens och behovens konsekvenser speglas genom att man till exempel använder ekologiska fotavtryck.
- Naturliga och av människan skapade kretslopp samt kretsloppssamhällets organisation.
- Samhällets styrmedel och mål på lokal, regional, nationell och internationell nivå med koppling till miljö- och energifrågor.
- Miljörelaterade verktyg för styrning och bedömning, till exempel livscykelanalys, miljöcertifiering, miljömärkning och gröna certifikat.
- Förnybara och icke förnybara energikällor samt deras ursprung och användbarhet.
- Energi- och resursanvändning i samband med livsmedel, boende, transporter och övrig konsumtion.
- Produktion av bränslen samt energiomvandlingar inklusive distributions-, renings- och avfallslösningar.
- Energi- och resurseffektivisering med hjälp av till exempel mätteknik, materialval och andra tekniska lösningar.

Människors miljöer

- Människors olika levnadsmiljöer och levnadsvillkor.
- Hur människor påverkas av, samt själva medverkar till, skapandet av de kulturer och samhällen de lever i.
- Hur identiteter skapas och formas i sociala sammanhang.
- Hur till exempel genus, klass, etnicitet, familj, generation, funktionsnedsättningar, arbete och fritid påverkar människors levnadsvillkor.
- Demokratisk värdegrund och internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter.
- Innebörden av integration, segregation, likabehandling och diskriminering.

Naturkunskap 1b

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Politik och hållbar utveckling

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Miljöhot och politiska utmaningar speglade genom till exempel ekologiska fotavtryck.
- Samhällets styrmedel och mål på lokal, regional, nationell och internationell nivå samt hur de används i samband med frågor om en hållbar användning av naturresurser.
- Svensk och europeisk miljölagstiftning samt internationella konventioner och överenskommelser med kopplingar till hållbar utveckling.
- Den politiska beslutsprocessen inom området hållbar utveckling i Sverige och inom EU.
- Miljöpolitiska intressekonflikter, från dåtid till nutid och lokalt till globalt.
- Intresseorganisationer inom området hållbar utveckling, deras arbete och påverkan på den politiska agendan från lokal till global nivå.
- Etiska värderingar och överväganden i samband med politiska beslut.

Produktionskunskap 1

- Val av material, metod och teknik för såväl produktion som driftsäkerhet och underhåll för ett fungerande produktionsflöde och hållbar utveckling.

Produktionskunskap 2

- Betydelsen av val av material, metod och teknik för såväl produktion som driftsäkerhet och förebyggande och avhjälpande underhåll för ett fungerande produktionsflöde, god produktionsekonomi och hållbar utveckling.

Samhällskunskap 1a1

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Digitalisering och mediers innehåll samt nyhetsvärdering när det gäller frågor om demokrati och politik.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1a2

- Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.

Samhällskunskap 1b

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller. Möjligheter och utmaningar med digitaliseringen när de gäller frågor om demokrati och politik. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 2

- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.

Samhällskunskap 3

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.

Textil färg och form

- Säkerhet, arbetsmiljö och miljöpåverkan för hantering av färger och kemikalier.

Textil design 1

- Arbete med hänsyn till miljön, till exempel genom återvinning och källsortering.

Textil design 2

- Arbete med hänsyn till miljön, till exempel genom återvinning och källsortering.

Textil design 3

- Arbete med hänsyn till miljön, till exempel genom återvinning och källsortering.